

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕДСЕСТЕР, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ НА МАГІСТЕРСЬКІЙ ПРОГРАМІ З МЕДСЕСТРИНСТВА

Н. В. Дужич^{1,2}, М. І. Марущак¹

¹Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського
МОЗ України

²КЗВО «Волинський медичний інститут», Луцьк

Вступ. У сестринській справі емоційний інтелект визначається як конструктивна здатність медсестри використовувати самосвідомість, емпатію та емоційну регуляцію, що полегшує й обґрунтовує суть професійного сестринського догляду. Тому підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Медсестринство» як майбутніх професійних медсестер завжди є головним пріоритетом освітніх закладів у всьому світі.

Мета роботи – проаналізувати рівень емоційного інтелекту в медсестер, які здобувають магістерський рівень вищої освіти за спеціальністю «Медсестринство», і встановити фактори, що на нього впливають.

Основна частина. У дослідженні взяли участь 70 здобувачів 2-го рівня вищої освіти за спеціальністю 223 «Медсестринство». Крім загальних питань, з метою визначення рівня емоційного інтелекту в дослідженні використано методику МЕІ «Емоційний інтелект» М. О. Манойлової. З'ясували, що загальний рівень емоційного інтелекту відносно інтегральних індексів становив: інтегральний показник емоційного інтелекту – (20,28±11,65) бала, внутрішньоособистісний аспект емоційного інтелекту – (12,87±6,39) бала, міжособистісний аспект емоційного інтелекту – (7,41±6,99) бала. При зіставленні інтегральних індексів емоційного інтелекту з певними показниками (академічна успішність, вік здобувачів і стаж роботи) було виявлено пряму асоціацію між рівнем інтегрального показника емоційного інтелекту й академічною успішністю і стажем роботи, а також між внутрішньоособистісним аспектом емоційного інтелекту і стажем роботи. Результати аналізу рангових варіацій Краскела – Уолліса показали наявність статистично значущих відмінностей щодо досліджуваних інтегральних індексів емоційного інтелекту, а саме інтегрального показника та внутрішньоособистісного аспекту, в студентів з різною академічною успішністю.

Висновки. У студентів-медсестер із задовільною академічною успішністю вірогідно нижчі інтегральні індекси емоційного інтелекту – інтегральний показник та внутрішньоособистісний аспект, які вірогідно відрізняються від цих індексів при добрій (відповідно, на 117,37 і 354,81 %) та відмінній (на 170,97 і 437,82 %) успішності.

Ключові слова: емоційний інтелект; студенти; медсестринство; вік; академічна успішність; стаж роботи.

PECULIARITIES OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN NURSES STUDYING AT THE MASTER'S PROGRAM IN NURSING

N. V. Duzhych^{1,2}, M. I. Marushchak¹

¹I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

²Volyn Medical Institute, Lutsk

Introduction. In nursing, emotional intelligence is defined as the constructive ability of the nurse to use self-awareness, empathy, and emotional regulation that facilitates and informs the essence of professional nursing care. Therefore, the preparation of students of higher education in the specialty «Nursing» as future professional nurses is always the main priority of educational institutions all over the world.

The aim of the study – to analyze the level of emotional intelligence (EI) of nurses who are obtaining a master's degree in Nursing, and to determine the factors affecting it.

The main part. 70 students of the 2nd level of higher education in specialty 223 «Nursing» were included in the study. In addition to general questions, in order to determine the level of emotional intelligence, the

research used the methodology of the MEI «Emotional Intelligence» by M.O. Manoilova. It was established that the general level of EI in relation to integral indices was: integral index of EI (20.28±11.65) points, intrapersonal aspect of EI (12.87±6.39) points and interpersonal aspect of EI (7.41±6.99) points. When comparing the integral indices of EI with certain indicators (academic performance, age of the applicants and work experience), a direct association was found between the level of the integral indicator of EI and academic success and work experience, as well as between the intrapersonal aspect of EI and work experience. The Kraskel-Wallis analysis of rank variations showed the presence of statistically significant differences regarding the investigated integral indices of EI, namely the integral indicator and the intra-personal aspect, among students with different academic performance.

Conclusions. Nursing students with satisfactory academic performance probably have lower integral indices of emotional intelligence – an integral indicator and an intrapersonal aspect, which are likely to differ from these indices for good (by 117.37 % and 354.81 %, respectively) and excellent (by 170.97 % and 437.82 % success rate).

Key words: emotional intelligence; students; nursing; age; academic performance; work experience.

Вступ. Професія медсестри є професією з високим рівнем емоційної напруги [1]. Її можна розглядати як складну професію через те, що вона вимагає прийняття життєво важливих рішень, а також через потенціал негативних почуттів під час цього процесу [2]. Медсестра постійно має справу з людьми. Підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Медсестринство» як майбутніх професійних медсестер завжди є головним пріоритетом освітніх закладів у всьому світі. Цілісний сестринський догляд є не тільки результатом знань, що базуються на механізмах і перебігу захворювань, але й сформованим емоційним інтелектом (EI) [3].

У сестринській справі EI визначається як конструктивна здатність медсестер використовувати самосвідомість, емпатію та емоційну регуляцію, що полегшує їй обґрунтовує суть професійного сестринського догляду. Здатність медсестер вибудовувати стосунки з пацієнтами, керувати власними емоціями та співпереживати хворим є важливими для надання якісної допомоги [3]. Щоб забезпечити ефективний сестринський догляд і впоратися з різними клінічними проблемами та стресовими факторами на роботі, сучасні системи охорони здоров'я потребують професійних медсестер із сформованим EI [4, 5]. Він може допомогти медсестрам керувати власними емоціями й емоціями своїх пацієнтів, проявляти щирі емоційні реакції, ставати емпатичними та передавати почуття, не викликаючи напруги, а також контролювати інстинктивні емоції, такі, як огида, розчарування і роздратування [6]. Намагаючись подивитися на ситуацію з точки зору пацієнтів і співпереживаючи їх емоціям, медсестри можуть впоратися з багатьма клінічними ситуаціями [7, 8]. Коли за пацієнтами доглядають медсестри, які мають сформовані навички EI, в них складається враження,

що медсестри піклуються про їх благополуччя, що є суттю сестринського догляду [9].

Мета роботи – проаналізувати рівень емоційного інтелекту в медсестер, які здобувають магістерський рівень вищої освіти за спеціальністю «Медсестринство», і встановити фактори, що на нього впливають.

Основна частина. У дослідженні взяли участь 70 здобувачів 2-го рівня вищої освіти за спеціальністю 223 «Медсестринство», які навчалися в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України, КЗВО «Волинський медичний інститут» та Житомирському медичному інституті. Опитування проводили з використанням програмного забезпечення Google Forms. Усіх респондентів проінформували щодо мети дослідження, і вони дали згоду на свою участь у ньому. Конфіденційність інформації про осіб та особисті їх дані було збережено. Крім загальних питань, з метою визначення рівня емоційного інтелекту в дослідженні використано методик MEI «Емоційний інтелект» М. О. Манойлової [10]. Цей опитувальник складається із 40 тверджень. Обстежуваним пропонували оцінити ступінь своєї згоди з кожним твердженням за п'ятибальною шкалою. Респонденти повинні були прочитати кожне із 40 тверджень і за допомогою шкали від 1 до 5 (1 – «ніколи», 2 – «рідко», 3 – «іноді», 4 – «найчастіше», 5 – «завжди») вказати відповідь, яка найбільше відповідала тому, про що вони думають. При інтерпретації результатів виділяють 4 субшкали і 3 інтегральні індекси: загального рівня EI, вираження його внутрішньоособистісного та міжособистісного аспектів. Загалом опитувальник М. О. Манойлової базується на змішаній моделі емоційного інтелекту, який розглядають як комплекс некогнітивних здібностей і навичок. Результати, отримані за шкалами методики М. О. Манойлової,

можуть набувати і додатніх, і від'ємних значень від -20 до +20 балів.

Статистична обробка даних включала описові статистики, коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона. Статистичну обробку отриманих результатів здійснювали за допомогою програмного забезпечення Microsoft Office Excel.

Встановлено, що загальний рівень EI відносно інтегральних індексів становив: інтегральний показ-

ник EI – (20,28±11,65) бала, внутрішньоособистісний аспект EI – (12,87±6,39) бала, міжособистісний аспект EI – (7,41±6,99) бала. При зіставленні інтегральних індексів EI з певними показниками (академічна успішність, вік здобувачів і стаж роботи) було виявлено пряму асоціацію між рівнем інтегрального показника EI й академічною успішністю і стажем роботи, а також між внутрішньоособистісним аспектом EI і стажем роботи (табл. 1).

Таблиця 1. Взаємозв'язок інтегральних індексів емоційного інтелекту з окремими кофакторами серед здобувачів магістерського рівня за спеціальністю «Медсестринство»

Інтегральний індекс	Академічна успішність	Вік здобувачів	Стаж роботи
Інтегральний показник EI	$r=0,24; p<0,05^*$	$r=0,12; p>0,05$	$r=0,27; p<0,05^*$
Внутрішньоособистісний аспект EI	$r=0,20; p>0,05$	$r=0,16; p>0,05$	$r=0,28; p<0,05^*$
Міжособистісний аспект EI	$r=0,21; p>0,05$	$r=0,06; p>0,05$	$r=0,19; p>0,05$

Примітка. * – кореляційний зв'язок вірогідний.

Аналіз рангових варіацій Краскела – Уолліса показав наявність статистично значущих відмінностей щодо досліджуваних інтегральних індексів EI, а саме інтегрального показника та внутрішньоособистісного аспекту, в студентів з різною академічною успішністю. Виявлено найнижчий інтегральний показник у студентів-медсестер із задовільною академічною успішністю, який вірогідно відрізнявся від цього показника при добрій (на 117,37 %) та відмінній (на 170,97 %) успішності (табл. 2). Така ж

динаміка характерна для внутрішньоособистісного аспекту EI, який був найнижчим у студентів-медсестер із задовільною академічною успішністю та вірогідно відрізнявся від даного показника при добрій (на 354,81 %) та відмінній (на 437,82 %) успішності. Варто вказати, що аналіз рангових варіацій Краскела – Уолліса не показав наявності статистично значущих відмінностей щодо міжособистісного аспекту EI та академічної успішності студентів.

Таблиця 2. Інтегральні індекси емоційного інтелекту студентів за умови різної академічної успішності

Інтегральний індекс	Задовільна академічна успішність (1)	Добра академічна успішність (2)	Відмінна академічна успішність (3)	Критерій Краскела – Уолліса (H) та його критерій вірогідності (p)	Вірогідність U-критерію Манна – Уїтні
Інтегральний показник EI	8,75±9,22	19,02±11,33	23,71±11,03	$H=7,31; p=0,03^*$	$p_{1-2}<0,001^*$ $p_{2-3}=0,18$ $p_{1-3}<0,001^*$
Внутрішньоособистісний аспект EI	2,75±8,62	12,51±5,93	14,79±5,32	$H=8,91; p=0,01^*$	$p_{1-2}<0,001^*$ $p_{2-3}=0,37$ $p_{1-3}<0,001^*$
Міжособистісний аспект EI	6,00±7,30	6,51±6,64	8,92±7,32	$H=1,19; p=0,55$	-

Примітка. * – відмінність вірогідна.

Аналіз рангових варіацій Краскела – Уолліса не показав статистично значущих відмінностей щодо досліджуваних інтегральних індексів EI у студентів з різним стажем роботи медсестрою (табл. 3). Варто вказати, що найвищі показники EI реєстрували у студентів, які мали стаж роботи 6–15 років.

Наукові дослідження показують, що випускники закладів вищої освіти з медсестринства повинні не тільки володіти професійними компетентностями та навичками критичного мислення, але також набувати «м'яких» навичок роботи з людьми, які дослідники визначили як навички EI [2].

Таблиця 3. Інтегральні індекси емоційного інтелекту студентів за умови різного стажу роботи медсестрою

Інтегральний індекс	Не працює	Працює до 5 років	Працює 6–15 років	Працює понад 15 років	Критерій Краскела – Уолліса (H) та його критерій вірогідності (p)
Інтегральний показник EI	16,31±11,89	16,42±10,87	23,22±6,20	18,24±11,81	H=3,30; p=0,34
Внутрішньоособистісний аспект EI	11,92±8,06	12,31±7,00	15,22±5,19	12,81±6,78	H=0,70; p=0,87
Міжособистісний аспект EI	4,38±5,98	4,12±5,60	8,00±4,03	5,43±6,32	H=4,16; p=0,24

Результати нашого дослідження підтверджують дані, що EI має позитивний вплив на навчання медсестер [11]. Дослідники зазначають, що можна набути навичок EI й навчитися справлятися з життєвими стресовими факторами, що є необхідним у роботі медсестер [2]. Згідно з науковими даними, кращий емоційний інтелект відіграє ключову роль у поліпшенні навичок навчання [12]. Аналіз наукових джерел Н. Ranjbar та співавт. щодо взаємозв'язку EI та академічних досягнень у студентів університетів показав слабкий зв'язок [13]. Дослідження Н. Fallahzadeh стосовно академічних досягнень та емоційного інтелекту в студентів-медиків продемон-

струвало істотну різницю в академічних досягненнях і рівні EI, при цьому EI покращував психічне здоров'я студентів і вони успішніше виконували свої завдання [14]. Водночас S. Tariq та співавт. не виявили зв'язку між емоційним інтелектом студентів і академічними досягненнями [15].

Висновки. У студентів-медсестер із задовільною академічною успішністю вірогідно нижчі інтегральні індекси емоційного інтелекту – інтегральний показник та внутрішньоособистісний аспект, які вірогідно відрізняються від цих індексів при добрій (відповідно, на 117,37 % і 354,81 %) та відмінній (на 170,97 % і 437,82 %) успішності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Emotional Intelligence among Undergraduate Nursing Students / B. Sinha, R. Bachracharya, S. Pandey [et al.] // International Journal of Scientific and Research Publications. – 2017. – No. 7 (12). – P. 622–629.
2. Castelino Patsey Sera. Emotional Intelligence in Nursing: The Heart of the Art – A Review / Patsey Sera Castelino, Theresa Leonilda Mendonca // Journal of Complementary and Alternative Medical Research. – 2021. – No. 14 (3). – P. 1–6. Article no.JOCAMR.69140.
3. Thomas D. Emotional Intelligence among nursing students – An integrated review / D. Thomas, J. Natarajan // Journal of Nursing and Health Science. – 2017. – No. 6 (1). – P. 81–89.
4. Slavny R. J. Individual differences in the intentionality bias and its association with cognitive empathy / R. J. Slavny, J. W. Moore // Personality and Individual Differences. – 2018. – No. 122. – P. 104–108.
5. Hurley J. Emotional intelligence can help regional nurses maintain their mental wellbeing / J. Hurley, M. Hutchinson, D. Kozlowski // Australian Nursing and Midwifery Journal. – 2018. – Vol. 1. – No. 25 (10). – P. 35.
6. Characteristics of Empathy in young people measured by the Spanish validation of the Basic Empathy Scale / M. Villadangos, J. Errasti, I. Amigo [et al.] // Psicothema. – 2016. – No. 28 (3).
7. ErKayiran O. The Impact of Improving Emotional Intelligence Skills Training on Nursing Students' Interpersonal Relationship Styles: A Quasi-experimental Study / O. ErKayiran, F. Demirkiran // International Journal of Caring Sciences. – 2018. – No. 11 (3). – P. 1901–1912.
8. Pence P. Emotional intelligence, motivation, and retention among undergraduate students attending associate-degree nursing programs in Illinois / P. Pence // Published Doctoral Dissertation, School of Advanced Studies, University of Phoenix. – 2010.
9. Effectiveness of psychiatric orientation programme for nursing students / S. Antony, S. Sukumaran, S. Chaudhury, D. K. Giri // Ranchi Institute of Neuropsychiatry & Allied Sciences Journal. – 2011. – No. 3 (1). – P. 40–46.
10. Яцюк Марія. Емоційний інтелект особистості (на хвилі Нової української школи) : навч.-метод. посіб. / Марія Яцюк. – Вінниця : Діло, 2019. – 105 с.
11. Fernandez R. Emotional intelligence as a predictor of academic performance in first-year accelerated graduate entry nursing students / R. Fernandez, Y. Salamonson, R. Griffiths // Journal of Clinical Nursing. – 2012. – No. 21 (23–24). – P. 3485–3492.
12. Nwadingwe I. P. The Impact of Emotional Intelligence on Academic achievement of Senior School Students in Lagos, Nigeria / I. P. Nwadingwe, U. Azuka-Obieke // Journal

of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS). – 2012. – No. 3 (4). – P. 395–340.

13. Ranjbar H. The Relation between Academic Achievement and Emotional Intelligence in Iranian Students: A Meta-Analysis / H. Ranjbar, H. S. Khademi, N. H. Areshtanab // *Acta facultatis medicae naissensis*. – 2017. – No. 34 (1).

14. Fallahzadeh H. The Relationship between Emotional Intelligence and Academic Achievement in medical science

students in Iran. / H. Fallahzadeh // *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. – 2011. – No. 30. – P. 1461–1466.

15. Tariq S. A Study to Investigate Emotional Intelligence of Male and Female Students at University Level in Pakistani Context / S. Tariq, M. I. Majoka, S. Hussain // *Interdisciplinary Journal Of Contemporary Research In Business*. – 2011. – No. 2 (10). – P. 209–218.

REFERENCES

1. Sinha, B., Bachracharya, R., Pandey, S., K.C. S., Koirala, S., & Kushwaha, M.P. (2017). Emotional Intelligence among Undergraduate Nursing Students. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 7(12), 622-629.

2. Castelino, Patsey Sera & Mendonca, Theresa Leonilda (2021). Emotional Intelligence in Nursing: The Heart of the Art – A Review. *Journal of Complementary and Alternative Medical Research*, 14(3), 1-6. Article No.JOCAMR.69140.

3. Thomas, D., & Natarajan, J. (2017). Emotional Intelligence among nursing students – An integrated review. *Journal of Nursing and Health Science*, 6(1), 81-89.

4. Slavny, R.J., & Moore, J.W. (2018). Individual differences in the intentionality bias and its association with cognitive empathy. *Personality and Individual Differences*, 122, 104-108.

5. Hurley, J., Hutchinson, M., & Kozlowski, D. (2018). Emotional intelligence can help regional nurses maintain their mental wellbeing. *Australian Nursing and Midwifery Journal*, 25(10), 35.

6. Villadangos, M., Errasti, J., Amigo, I., Jolliffe, D., & García-Cueto, E. (2016). Characteristics of Empathy in young people measured by the Spanish validation of the Basic Empathy Scale. *Psicothema*, 28(3).

7. ErKayiran, O., & Demirkiran, F. (2018). The Impact of Improving Emotional Intelligence Skills Training on Nursing Students' Interpersonal Relationship Styles: A Quasi-experimental Study. *International Journal of Caring Sciences*, 11(3), 1901-1912.

8. Pence, P. (2010). Emotional intelligence, motivation, and retention among undergraduate students attending associate-degree nursing programs in Illinois. *Published Doctoral Dissertation, School of Advanced Studies, University of Phoenix*.

9. Antony, S., Sukumaran, S., Chaudhury, S., & Giri, D.K. (2011). Effectiveness of psychiatric orientation programme for nursing students. *Ranchi Institute of Neuropsychiatry & Allied Sciences Journal*, 3(1), 40-46.

10. Yatsyuk, M. (2019). *Emotsiyni intelekt osobystosti (na khvyli Novoi ukrainskoi shkoly) [Emotional intelligence of the individual (on the wave of the New Ukrainian School)]*. Vinnytsia: Dilo [in Ukrainian].

11. Fernandez, R., Salamonson, Y., & Griffiths, R. (2012). Emotional intelligence as a predictor of academic performance in first-year accelerated graduate entry nursing students. *Journal of Clinical Nursing*, 21(23-24), 3485-3492.

12. Nwadingwe, I.P., & Azuka-Obieke, U. (2012). The Impact of Emotional Intelligence on Academic achievement of Senior School Students in Lagos, Nigeria. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS)*, 3(4), 395-40.

13. Ranjbar, H., Khademi, H.S., & Areshtanab, N.H. (2017). The Relation between Academic Achievement and Emotional Intelligence in Iranian Students: A Meta-Analysis. *Acta facultatis medicae naissensis*, 34(1).

14. Fallahzadeh, H. (2011). The Relationship between Emotional Intelligence and Academic Achievement in medical science students in Iran. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 30, 1461-1466.

15. Tariq, S., Majoka, M.I., & Hussain, S. (2011). A Study to Investigate Emotional Intelligence of Male and Female Students at University Level in Pakistani Context. *Interdisciplinary Journal Of Contemporary Research In Business*, 2(10), 209-218.

Отримано 06.09.2023